

ДРАМСКА БАШТИНА

Љубинко

СУЂАЈЕ (СУЂЕНИЦЕ)

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

К
Н
С

МУЗЕЈ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ СРБИЈЕ

Библиотека

ДРАМСКА БАШТИНА

Издавач

Музеј позоришне уметности Србије
11000 Београд, Господар Јевремова 19

Главни и одговорни уредник

Миодраг Ђукић, директор

Уредник едиције и приређивач

Олга Марковић

Коректор

Олга Марковић

Ликовно решење

Ново Чогурић

Припрема за штампу

Светозар Станкић

Штампа

Србоштампа

Београд, Добрачина 6-8.

Тираж: 500 примерака

Штампање завршено: јуна 2000.

ЉУБИНКО

СУЂАЈЕ
(СУЂЕНИЦЕ)

Драмолет у четири чина
с певањем и прологом

Београд, 2000.

ЉУБИНКО

СУЂАЈЕ (СУЂЕНИЦЕ)

Драмолет у четири чина
с певањем и прологом

ЛИЦА:

ПРОЛОГ

БОГУМИР, трг. у једној
паланци у Србији

МАРИЈА, његова жена

ИВАН }
МИЉКО } Момци
          } Богумирови

ПУТНИК – Турчин

1. СУЂАЈА

2. СУЂАЈА

3. СУЂАЈА

ТИХОМИР, син
Богумиров

ЛЕПОСАВА, његова
заручница

СМИЉКА, пастирка

МИЈКА }
БОСИЉКА } другарице
ЈЕЛИЦА } Лепосавине
СТАЗА }

ЈОЛЕ }
СРДАЊ } пастири

ХОР калуђера

ОБРАД, отац Лепосавин

ПРВИ СВАТ

ВЕСЛАРИ

У БЕОГРАДУ, У ОУВОТУ, 15 ОКТОБРА 1904.

(3-ЊИ ПУТ)

СУЂАЈЕ

Драмског у три чина, с певачем, по народном народном наредњу наредња Ђубиница.
Музика од Јосифа Маричковића. — Редитељ г. Рајковић.

ЛИЦА:

Богумир, трговац	г. Стојишић	Доника, Тихомирна знука	г-ца Јурковићка
Тазовар, његов син	г. М. Петровић	Милка	г-ца Тодоровићка
Турин, мушак	г. Павловић	Богдан	г-ца Нишковићка
Наша, Богумирова жена	г. Буковић	Јелена, Јулијана	г-ца Вуковићка
Милош	г. Цветић	Стева	г-ца Милошевићка
Саво	г. Д. Рајковић	Снежана, пасторка	г-ца Вуковићка
Јозе, пастор	г-ца Поповићка	Њуро	г-ца Павловићка
Срдак, пастор	г-ца Ђурковићка	Друга, сурђија	г-ца Ђурковићка
Марија, Богумирова жена	г-ца Тодоровићка	Трећа	г-ца Милошевићка

Меница, Десница, Светица, Галица.

Догоди се у првој позоришној згради, а другој, Милошевић у-Орбана.

Први чин: „Суђаје“, у кући Богумировој. — Други чин: „Одсена мрежа“, пред двором Светице. — Трећи чин: „Судбина се изманила“, пред кући Богумировој.

У недељу, 1. октобра: Двема предстама: „Анђело“, драма у три чина, написао Виктор Иго, према Драмати П. Ламонтен — Вечерња предстама: „Суђаје“, драмског у три чина, с певачем, по народном наредњу у наредња Ђубиница. Музика од Јосифа Маричковића.

По свакој страни улазице за један дан разлику платиће вишице на само једнако, на остале и балови на првој галерији 1 динар, а на сва остале места по 50 пара динарска.

За Улазице за трећу галерију продају се одвојено на једним вратима с поља.

Ц Е Н Е:

Лоба: у партеру и првој галерији 15 динара, у другој галерији 10 динара. — Прва галерија: балови 4 динара, одиште 3, одиште 1 реда 2, одиште 11 реда 1,50 динара. — Друга галерија: балови 4 динара, одиште 1 реда 3, одиште 11 реда 2 динара. — Трећа галерија: балови 2 динара, одиште 1 реда 1,50 динара, одиште 11 реда 1 динар. — Трећа галерија: кетче 0,50 динара.

Каса је отворена од 9 од 11 пре по дне, и у вече у 6 сахата.

Почетак у 7 сахата, а свршетак око 10.

ПРОЛОГ

Пре но што отпочне I чин, ступа на позорницу:

ПРОЛОГ

(Глумац, у црном, салонском оделу; чим ступи на позорницу, поклони се, а затим уз пратњу тихе, мелодрамске музике, декламује:)

I ЈАДНА МАЈКА

На постељи лежи чедо,
Јединче је мајке старе,
Угашене очи црне,
А образи још се жаре...
Кандиоце мало гори,
Мајка дрхће, стрепи, бледи,
Па у чедо, па у сина,
Недишући вазда гледи...
А син шапће: с богом мајко,
Твој се синак гробу спрема!...
Мајка тражи болу лека,
Али лека нигде нема!...
Зора свиће, – сунце јарко,
Обасјало чарну гору,
А на белој, на постељи,
Јединац је на умору!...
Први осмех рујне зоре,
Прва зрака сунца мила

Паде тамо, где је мајка,
 Мртво чедо положила!...
 Мајка врисну: с богом сине;
 Нек ти земља буде лака!
 С богом сунце мојих дана.
Судбина је била така!

II ЈАДНА ДРАГА

„Ој не плачи мила моја,
 „Није пут мој вечност цела!
 „Долетећу из даљина
 „Надо моја, зоро бела!...
 „Ој утари сузе вреле,
 „Прохујаће месец дана,
 „Па ћу доћи – доћи теби,
 „Ружо моја неузбрана!...
 И драган се на пут крену,
 Оркан диже бурне вале,
 А на лађи, већ су давно,
 Мушке руке посустале!
 Гром затутњи, – а море се
 У страхотној пени диже;
 Устрављени момци вичу:
 Последњи нам часак стиже!...
 И лађа се крхат' стаде,
 А вали је силно гоне, –
 Већ катарка доле паде;
 Лађа своје гробу тоне...

Свршило се! Све је мирно,
 Нема лађе ни момака...
 Тек што галеб гбре кружи
 По врх мора и облака...

Драга чека свога драгог,
 Па од свецке врве бежи –

Ал' од једном глас допаде:
У мору ти драги лежи!
Врисну млада: с богом сунце,
Угашеног мога зрака!
На дну мора мирно спавај,
Судбина је била така!

III ЈАДНА НЕВА

Имао је отац ћерку,
Ја, каква је красна била!
Дивила јој с' на уранку,
Са Авале бела вила!...
И отац је силно вол'о,
Као очи, као себе –
Чувао је од вихора,
Да му чедо не озебе!...
У њу ми се загледало,
Једно момче, капља росе,
Па опреми просиоце,
Да за њега цуру просе!
И цура је млада момка
Заволела силним жаром,
Чекала је жудно часак,
Да с њим буде пред олтаром...
И отац је вољан био,
Спремише се чили свати, –
Сутра само... сутра... сутра,
Сватовац ће с' запевати!...
Ал' освану грозан данак,
Крв се леди од тог чина,
По пушку је посл'о био
Тужан отац – малог сина!...
И син скиде пушку с' зида,
– Сестра беше тад у соби –
И ох, како,... пушка пуче,
И девојци срце проби!...

Врисну отац: авај, ћери,
Туго мојих старих данâ!
О, погледај свате твоје,
Надо моја закопана!...
Али јао, помркла је
Дивна звезда светла зрака,
С богом, мртва моја ћери,
Судбина је била така
(После декламације)
И овај комад, а и у њему све,
Износи следи љуцке судбине.
(Поклони се и одлази)

ЗАВЕСА ПАДА

ЧИН ПРВИ

СУЂЕНИЦЕ

Догађа се у кући Богумировој у првој половини XIX века.

ПОЈАВА ПРВА

Проста соба код Богумира Ноћ.

Кад се завеса дигне чује се хор из једне собе с десне стране од гледалаца.

ПЕСМА

Пехар вина, сласт милина,
Песма, љубав, рај!
Живот лепи вино крепи,
Вина, вина дај!

Нека живи соко сиви,
Све на искап, све!
Он ће бити цветак вити
Руже румене!

Марија њиха љуљку. Музика прати њен говор тако, да после прелази у песму.

МАРИЈА

Тек два су дана лѐтом лѐтнула:
Тек два су сунца, две су зорице,

Љубнули твоје црне очице,
 Дотакли сјајем твоје образе,
 Да са њих никад, никад не слазе;
 Да зрачак овај ружом постане,
 На твоје лицу вечно остане,
 Да се к'о зора жаром румени,
 Да буди љубав, наду у мени!
 Ох спавај, чедо, снаго, животе!
 Гледаћеш и ти ове дивоте.
 Природе красне цветак убави!
 На моме срцу пуном љубави,
 Сневаћеш снове слатке милости,
 Ој, чедо моје! Моја радости.

(Пева)

Спавај ми чедо, спавај слатка надо,
 Спавај ми, спавај, моје јање младо!
 Лули, баји, чедо мало,
 Да Бог да ми ојачало,
 Лули, баји, ој!
 Ти си ми зора мојих срећних дана, –
 Ти си ми узор срца раздрагана!
 Лули, баји, сунце сјајно,
 Мог живота, чедо бајно,
 Светли зраче мој!...

(Заспи на постељи крај љуљке)

ПОЈАВА ДРУГА

Улази Богумир.

БОГУМИР

Заспала! Жено, друже верени,
 Ти будиш нову љубав у мени!
 Са мојим миљем ја се поносим!
 Допусти, сузом да ти оросим,

Образе бледе, мајко брижљива!
(Љуби је тихо у образе)
Проспавај мало; сан је мио гост!
Кад крил'ма лаким очи додирне,
Онда је живот лепши, дивнији,
Онда је срца извор мирнији –
Јер само онда, туге болови,
И бриге црне, гладни орлови,
Што душу нашу море жестоко,
У сану мирном све се изгуби!
Допусти, да ти чело пољуби
Пратилац жића, војно милени!
(Љуби је у чело. Узвишено)
Ти будиш нову љубав у мени!
Анђелак овај, нада наша сва,
Залога наше топле љубави,
Сведок је среће мога живота!
(Чује се како с поља ветар хуји)
Ух, ала хује, јече на пољу...
Вихора хладног гласи жестоки!
Тамо је хладно!
(Показује на врата)
Ал' код мене, ту,
(Показује на срце)
Осећам жарку, силну топлоту!
Осећам како кроз све дамаре
Лагана струја слатко пролази!
Нова ми радост кућу полази, –
Јер синак мали, цветак убави,
Изданак красни драге љубави,
По дому нашем шири живот нов!
Ох, он је, он је зрачак алемов!
Он нам је весник наде, радости;
Он нам је извор слатке милости;
Он нам је жића најмилији цвет,
У њему лежи наш васколик' свет!

(Ветар а за тим грмљавина)
 Сачувај, Боже, јадног путника,
 Који се вере кроз ноћ уморан,
 Тражећи станка, мирна заклона,
 Да тело своје мало одмори!

(Подстиче ватру)

Ала је хладно! Нек се разгори
 Пријатан огањ... далеко је дан!
(Чује се лупа на вратима)
 Ко лупа тако?

ГЛАС С ПОЉА

Путник уморан,
 Заклона тражи...

БОГУМИР

Нашао си стан!
 Моја је кућа сваком слободна;
 Добро ми дош'о госте незвани!
(Отвара врата)

ПОЈАВА ТРЕЋА

Улази путник – Турчин.

ПУТНИК

Нек' Алах буде чувар дома твог!

БОГУМИР

Добар је Алах, а добар и Бог!
 Добро ми дош'о у мој миран стан,
 Одмор' се овде... далеко је дан!

ПУТНИК

Алах-Ил-Алах! Слава пророку!
На твоје лепом, братском дочеку
Хвала ти, брате...

БОГУМИР

Немаш на чему!
Дужност је странца у стан примити,
За часак терет с душе снимити!
Одмор' се, брате! Скини торбу ту,
Ја одох донет' топлу вечеру!
(Пође)

ПУТНИК

Не иди! Стани! Ја сам јео већ!
Милија ј' мени ова блага пећ,
Топлота ова, што се простире
По соби мирној...

БОГУМИР

(За се)
Он се опире, –
А видим да је гладан, увео!
(Гласно)
До сад би јело теби донео,
Да се прихватиш. Идем...

ПУТНИК

Немој, чуј!
Моја је жеља: света пропутуј!
Обиш'о ја сам Меку, Медину,
У души гајећ' наду једину,
Да видим како пузи црни роб,
Љубећ' смерно Мухамедов гроб; –
А челом грешним када дотакне,
Пепео свети тела његова,
Онда се виде зраци злаћани,

Како из праха света излете,
 Па тако сјајни небом пролете,
 И целом свету преко Истока,
 Казују славу, нашег пророка!

БОГУМИР

Један је Господ, све је друго сен,
 Благослов његов тек је драгоцен,
 Када се благо на нас излије!...

ПУТНИК

Алах је моћан! Ништа милије
 Од благе дажде, сузе његове,
 Кад земљу црну тихо пошкропи!
 Он њиве наше њоме натопи,
 Па нам је тада амбар и кош пун;
 Њему се клања читав милиун,
 И више, више, васиона сва,
 Диви се сили ума његова!

БОГУМИР

Тако је доиста к'о што велиш ти!
 Божанствени извор Божије милости,
 Препун је блага за сав грешан свет,
 Велича њега: небо, земља, свет,
 И свака травка, сваки земни кут,
 И гневно море, оркан страшан, љут,
 И тица̄ малених цвркутање то,
 Велича, слави име његово!
(На сахату избија 11. сахати)
 Ал' време је већ... ено постеле,
 Одмор' се тамо...

ПУТНИК

Хоћу, пријане,
 Да ми се душе терет одлахне!

У мирном санку ја ћу гледати
 Злаћане слике моје младости,
 Минулог доба миља, радости; –
 Ох, сан је мелем души уморној!

Чује се опет с поља песма

„Нека живи, соко сиви,
 „Све на искап, све!
 „Он ће бити цветак вити,
 „Руже румене!

ПУТНИК

Ко пева тамо?

БОГУМИР

Гости весели!
 Небо ми данас оно удели,
 За чим сам грешан, вазда жудео!
 Ја имам сина!
(Показује љуљку)
 Погле само ти,
 Божанствен извор божје милости!
 А оно онде, гледај, пријане,
 Жена ми снови снове тихане,
 Крај чеда свога, наше радости!

ПУТНИК

Ја видим слику ваше младости!
 Нек Алах живот чеду дарује,
 У твојој кући срећа царује!

Тиха музика Марија у сну говори, а руком нехотице љуљку љуља

МАРИЈА

Спавај ми чедо, спавај, лане бело!
 Злаћана светлост обасјала чело;
 А мали анђ'о на танани крили

Лебди над сунцем надања ми мили!
 Гле, ено, љуби пребело му лице!
 Ја слушавам дивне, анђелске песмице;
 Ох, песмо драга, над соколом мојим,
 Хори се, хори! Ја у миљу стојим!

(Лагано се диже)

Дивим се складу мелодичног чара,
 С чедом се мојим песма разговара!
 Ој, сине, сине, пољубац ми прими!
(Љуби дете)

Крај тебе стоје светли Херувими!
(Клоне на постељу)

БОГУМИР

Јеси ли чуо како говори?
 Речи су њене тихи жубори,
 Што срце моје слашћу заносе!

ПУТНИК

(Благо)

С таком се женом људи поносе!

БОГУМИР

Нек спава мирно, и ја сам већ сâн,
 И ти си, брате, видим уморан; –
 Одмор' се, лези, требаш нову моћ
 За путе дуге... Лаку ноћ!...

ПУТНИК

(Тихо)

Лаку ноћ!

*Богумир се спушта на постељу, која у дну позорнице стоји.
 Путник легне на прострти ћилим према првим кулисама са
 леве стране.*

ПУТНИК

(Понавља)

Лаку ноћ!

(Моли се Богу)

Ох, Алах, вечни, блажена ти сѐн,

Чувај и храни драги узор њен!

(Показује на мајку и дете. Задуби се у молитву)

Почивка На сахату избија 12. сахата При последњем откуцају дванајстога часа загрме громови. Ветар са удвојеном снагом отпочне духати. Стражња се завеса нагло подигне, и у ваздуху, на колима прозрачним, виде се у беломе руху, са расплетеним власима три девојке, Суђаје, како се лагано спуштају на земљу. – На левој страни види се бунар. – Бурна музика – Ватра осветљава ову појаву.

Путник се подигао, те показује знацима страх и ужас.

Песма:

СУЂАЈЕ

К'о вихор лак, к'о ситан прах!

ПУТНИК

Алах – ил – Алах!

СУЂАЈЕ

Летимо ми!

ПУТНИК

Анђелак спи!

СУЂАЈЕ

Да делимо срећу људ'ма!

У нашим бурним груд'ма

Извор среће и зле коби!

ПУТНИК

Кроз кости ме страва проби!

ПРВА СУЂАЈА

Што речемо ми!

ДРУГА СУЂАЈА

Живи или мри!

ТРЕЋА СУЂАЈА

Мора бити оног часа
(Махне прутићем)
Нек се небо заталаса!

Грми.

СВЕ ТРИ

Да потврди нашу реч!

ПУТНИК

Скончах већ!

СУЂАЈЕ

Наше речи живи збор!

ПУТНИК

Чудновати разговор!

СУЂАЈЕ

Живи збор!

ПУТНИК

Разговор!

Музика престаје. Све се стиша

ПРВА СУЂАЈА

Ту смо, дакле, сад на пос'о наш!
Прва ј' моја реч, после збор је ваш!

ДРУГА и ТРЕЋА СУЂАЈА

Слушамо те!

ПРВА СУЂАЈА

(*С патосом*)

Детенце ово, овај зелен крин,
Очева дика, мајчин мио син,

Што спава мирно у колевци тој,
 Суд је мој:
 Да сконча живот у најлепшем цвету,
 На точку црном, на видику свету!

ДРУГА СУЂАЈА

(Исто)

С тобом се, сејо, не слажем већ ја!
 Та смрт је грозна, стражна, ужасна!
 Детенце ово, овај зелен крин,
 Очева дика, мајчин мио син,
 Што спава мирно у колевци тој,
 Суд је мој:
 Да онда, када већ момак буде,
 Кад му љубу почну да нуде,
 Кад истом почне живет' живот нов,
 Нек' сконча дане ловећ' с друштвом лов!

ТРЕЋА СУЂАЈА

(Исто)

С вама се сеје, ја не слажем, не!
 Моје су мисли са свим другачије!
 Детенце ово, овај зелен крин,
 Очева дика, мајчин мио син,
 Што спава мирно у колевци тој,
 Суд је мој:
 Да онда, када се развесели матери,
 Кад му дођу накићени свати,
 Кад неву види, миље срца свог,
 Е, онда, онда, нек' ме чује Бог,
 Који ће тешит' хранитељку стару:

(Грми)

Да сконча живот...

(Показује руком на бунар)

У оном бунару!

Слажете л' с' у том?

ПРВА и ДРУГА СУЂАЈА

Слажемо да!
 Нека му таква буде судбина!
(Прилазе колевци и ману штапићима)

СВЕ ТРИ

(Свечано над колевком)
 Кад свадба буде и весели сви,
 У бунар онај нек' се утопи!

Бурна музика; грми и сева; Суђаја нестаје.

ПУТНИК

(Испрекидано)
 О, јадна мајко! О, јадни оче!
 Слава ти, слава, свети пророче;
 Твоја је милост од свега већа!...

МАРИЈА

(Буди се)
 Ох, каква срећа!
(Устаје)
 Јел' то био сан?
 Ја видех један приказ радостан:
 Ожених сина, свати, нева, част...

БОГУМИР

(Устаје)
 Ха, каква власт!
 Снев'о сам: сина к'о да женим ја,
 Весели свати, снаха весела!

ПУТНИК

Добри су снови. Нек вам Алах да
 Напредак, срећу, земна блага сва!
(Свиће)
 Гле, зора ено са истока руди,
 Природа цела из сна се пробуди!

И ја ћу поћи, далек ми је пут –
(Богумиру)
 Ма немој на ме да си што год љут!
(Богумир хоће нешто да каже. Путник му пресече реч)
 Слушај ме само, нисам готов још!
 И ти ме слушај, жено, молим те,
 Једну ћу молбу управит на вас!

БОГУМИР

Говори, странче, сматрамо за част!

ПУТНИК

Ако нам Алах века дарује,
 Те живи онај дочекамо дан,
 Кад цуру нађеш малом сину твом,
 Позов' ме тада као пријана,
 Да и ја будем на весељу том!
(Вади хартију из недара и пружа Богумиру)
 Овде је моје име! Видећеш!
 Београд знадеш? Ту боравим ја,
 Тамо ме сваки по имену зна!
(Пружа руке Богумиру и Марији)
 Јел' бѣса тврда? Дајте вашу реч!

БОГУМИР и МАРИЈА

(Заједно)
 Имаш је већ!
(Рукују се с њиме)

ПУТНИК

Е, хвала, хвала, сад ћу даље поћ':
 Ко знаде другу где ћу провест ноћ!
 Дакле, кад буду свати позвани,
 И ја ћу добит' вашу поруку?
 Сетиће с' прика пријатеља свог?
(За се)
 Спречићу судбу – Алаха ми мог!

БОГУМИР

Хоћу, не брини!
Ако нас само Господ поживи!

ПУТНИК

Сад, с богом, одох, терет ми је лак;
Пролетњег сунца најдивнији зрак
Стазу ми светли пута незнана!

Путник пође, но у тај мах почну ударати звона на јутрење. У даљини чује се како калуђери певају.

ПЕСМА КАЛУЂЕРА

Слава теби, о Господе,
На висини горе!
Тебе слави и велича
Небо, земља, море!

Слава теби, о Господе,
У руменом зраку!
Слава твоја, тихо бруји
У сјајном облаку!

Слава теби на рекама,
Дубрави и гају!
Тебе, Боже, тице мале,
Песмом величају!

Слава теби, о Господе,
На висини горе,
Тебе слави и велича
Небо, земља, море!...

Док песма траје, Богумир таре чело; брзо прилази путнику и хвата га за руку.

(Ова радња мора тећи брзо и живо)

БОГУМИР

Причекај мало... само један трен,
Одговор биће мени драгоцен! –
Од куда брига на један пут та?

ПУТНИК

(Збуњено)

Не питај... доста... то знам само ја!
Мени је твоја кућа милија
Од моје, веруј, јер си добар „дост“*;
Код тебе ј' брате, и неверник гост!
Па за то, даћу твојој снахи дар,
Бисера красног богат адиђар!
То ми је жеља – а жеља је жуд,
За твоје добро нећу жалит' труд!

БОГУМИР

Па добро, брате, бићеш позван ти,
Да поклон предаш срећној невести.

ПОЈАВА ПЕТА

Улази Миљко слуга Богумиров

МИЉКО

Добар ти, газда, ја доносим глас!
Данас ћеш дуплу да приредиш част!
У штали мече седам телета
Благослов божји...

---

* Пријатељ

ПУТНИК

(За се)

Нема терета,
Што за спас нећу да поднесем ја,
Детета овог, – божјег анђела!

БОГУМИР

(Склопио руке на молитву)

Хвала ти, Боже, заштитниче мој,
На мене изли сав благослов твој!

ПОЈАВА ШЕСТА

Улази Иван слуга

ИВАН

(Радосно)

Вести су добре, красне и миле,
Ноћас се твоје овце јагњиле,
Стотину има, белих, шарени';
Добро је теби – па добро и мени!

БОГУМИР

(Потресен)

Хвала ти, Боже, заштитниче мој,
На мене изли сав благослов твој!

МАРИЈА

Њиве нам плодне, класје понело,
Чедо нам наше срећу донело!

ПУТНИК

(Весело)

Алах је чувар целог дома твог!

(За се)

Спречићу судбу. – Алаха ми мог!

(Гласно)

Па сада с богом, већ освоји дан!

Доћи ћу, дакле, – ако будем зван?

БОГУМИР

Зваћу те брате, мио ћеш ми бит'!

МАРИЈА

Ако нам Господ буде даље штит!

Опраштају се. Хор калуђера једнако траје. Путник пође, застане на по пута, па се опет врати; пружи обе руке Богумиру и Марији, и потресеним гласом говори:

ПУТНИК

У Бога лежи наша нада сва!

(За се)

Ал' тебе чедо, избавићу ја!

ЗАВЕСА ЛАГАНО ПАДА

ЧИН ДРУГИ

ЗАРУЧЕЊЕ

Простор пред кућом газда Обрадовом. С десне стране кућа са вајатима, а с леве стаје и амбари. Према вајату уздигнута је мотка. На њеноме врху стоји утврђена тиква. У дну је река са малим чуновима издубљеним од једноставног дрвета. Поред реке засађене су врбе.

ПОЈАВА ПРВА

На позорници је Лепосава, Милка, Стаза, Јелица и Босиљка. Девојке се налазе око Лепосаве намештајући јој косу и китећи је цвећем. Ово све раде певајући.

МУЗИКА – ПЕСМА

„Плетимо сѐле свилене власи,
 „Да мбром мбре кроз цео век,
 „Бердани сјајни груди јој красе,
 „Војно ће слушат’ тихи им звек.
 „Ој плѣтиље
 „Чар и миље
 „Нагиздајмо бело лане,
 „Док сунашце не огране!

МИЛКА

Е, баш си лепа, ко најлепши цвет!

БОСИЈКА

И добра реци ...

МИЛКА

Зна то цео свет,
О томе, сестро, нашто зборити?

ЈЕЛИЦА

Немојмо Лѣпу тиме морити
(Кроз смех)
Бојим се да је не обузме стид!

ЛЕПОСАВА

(Весело)
Шал'те се само доћ ће на вас рѣд
Судбина то је неиспитан слѣд,
Кад будем онда крај вас, сестре, ја,
Моја ће шала бити друкчија!

СТАЗА

Е, није тако к'о што рече ти!
Тада ћеш бити жена! Хи, хи, хи!
Са конђом* грдном, па убрадач тек,
Бићеш к'о баба кад је мине век.

---

* конђа (мађ.), – врста украса на глави, некад веома у обичају у већем делу Србије.

ПОЈАВА ДРУГА

Појаве се у дну позорнице: Богумир, Марија, Тихомир, сељани и сељанке. За њима је гајдаш који дува у гајде. Девојке чим угледају просиоце, побегну са Лепосавом у вајат са угушеним узвицима. Чује се како затварају врата изнутра

БОГУМИР

(Смејући се)

Станите цуре, куд сте нагле? Хеј!

Е јуре лаке као срндаћ пилад,

Кад хитац ловчев окрзне му рог!

(Осталима)

Нека их, нека, а ми пођимо,

Где совра красна мами лаком глед,

Хајдемо тамо – не кваримо им ред!

Сви одлазе сем Тихомира

ТИХОМИР

И дође час, дође свечан дан,

У моме срцу што је освештан!

И бабо хоће да ми проси њу,

Милу ми Лѣпу .....

(Хвата се за срце)

Како лупа ту,

Лупа и скаче! Ој, радост је то,

И вѣља срећа, моја невесто!

(Полако прилази прозору од вајата и гледа кроз-а-њ унутра)

Ето је тамо! Ах, она је, јес'!

Како јој красно стоје витице,

Што јој шибају обла рамена!

Па они ситни румен-ћердани,

Под белим грлом врата њенога!

К'о да је лабуд, бео лабуд то,

Ма све је на њој лепо, гиздаво!

(Гледа непрестано унутра, подижући се на прстима, а знацима показује радост и узбуђење)

ПЕСМА

Хор девојака у вајату

„Плетимо сѐле свилене влâси
 „Да миром море кроз цео век!
(Хор мушки у гостинској соби)
 „Помози Боже и све нас спаси,
 „Теби је овај из душа јек!
(Сви заједно)
 „Ој плетиље,
 „Чар и миље,
 „Нагиздајмо – те – бело лане,
 „Док сунашце не огране!...

ТИХОМИР

(Са осећајем)
 Оплетите јој косу свилну,
 Нагиздајте је, да се дичим ја!
 Ај! Кол'ко се миља душом разлило,
 Да већ страхујем: е ћу издахнут!
 Под слатком жељом овог терета!
 Опремите је цуре лагане,
 Да ми се јави лепша дивнија,
 Но што је у сну виђах до сада!
(Занесен гледа у вајат. У гостинској соби свира гајдаш)

ПОЈАВА ТРЕЋА

Долази Јоле и Срдан.

ЈОЛЕ

(Опазив Тихомира виче)
 Хеј, момче!
(Срдану)

Ене, ништа не чује!

(Јаче)

Пријашко! Друже!

(Тихомир се тргне)

Једва с' разабра!

(Прилази му)

Шта радиш тамо? Стојиш као чам,

Смушен и збуњен, потресен и нѐм!

ТИХОМИР

(Збуњен)

Хе, ништа ... ништа ... Знаш, бабо је ту,

Па гледам ... тако ...

СРДАН

(Пецкајући)

Гледаш невесту!

Еј, знам те рођо, к'о што себе знам!

(Као љут)

Пиљити тако, то је брате, срам!

ТИХОМИР

(Плане)

Зашто да је срам? Дође ево час,

Да црква света вечно споји нас!

Она је моја, ја сам опет њен,

Одлази даље, ти си – настрањен!

СРДАН

Де, лакше, лакше, шала је била то,

Немој ми одма примити за зло!

ЈУЛЕ

Ман'те се свађе, него, Тико, чуј!

Обичај знадеш? Ено чуновџ,

Па кад се сврши ваше верење,

Ми ћемо с' кренут' доле низ реку,

И ти ћеш умит' лице водицом,

Да спереш с њега хрђу момачку:
Такав је адет.

ТИХОМИР

Пристајем Јоле!
Будите овде. А ти, Срдане,
Кад већ минемо цветне обале,
Дохвати твоју лаку кубуру,
И пуцај мени и њој на радост!

СРДАН

Не бери бригу! Танка арбија*
Добро је хитац овде сабила.
*(Показује на пиштољ. Чује се у тај мах жагор у го-
стинској соби).*

ПОЈАВА ЧЕТВРТА

Улази Миљко.

МИЉКО

(Тихомиру)
Тамо је попа, чека на тебе!
Дед сада момче, да те видимо,
Какав си јунак!
(Онима у гостинској соби)
Овде је Тихомир!
(Кроз прозор девојкама у вајату)
Јесте л' готове?
На Лѣпу чека млад заручник њен!
(Тихомиру)
Камо ти пиштољ, је ли напуњен?

---

* арабија (тур.), дрвена или гвоздена шипка којом су се не-
када набијале пушке.

СРДАН

За њега ја сам пиштољ понео.
(Вади пиштољ из кубурлије)
 Узми га, Тико, па окушај глѐд,
 Знаш да ј' код нас такав обичај и ред?

Тихомир узима од Срдана пиштољ. Из собе девојачке чује се Стазин глас.

ГЛАС СТАЗИН

Готова је Лѐпа!...

МИЉКО

(Онима у гостинској соби)
 Готова је Лѐпа.
 Сад мож'те доћи на јуначки чин,
 Оглед ће чинит' мога гесе син!

Жагор у гостинској соби. Гајде престају.

ПОЈАВА ПЕТА

Долази Богумир, Обрад, Марија, Гости, оба попа и гајдаш. Сви окруже Тихомира, тако, да он остаје у средини.

ОБРАД

(Стане озбиљно пред Тихомира)
 Сад момче, пази, не дам ш'але ћер
 Мораш је добит' по адету ти!

ТИХОМИР

(Прибрано)
 И хоћу, хоћу ...
(Пољуби прво у руку Обрада, а затим оца и мајку, па онда прилази вратима од вајата и лупа)
 Отворите врата!

ГЛАС СТАЗИН

(Из вајата)

Ко лупа?

ТИХОМИР

Са другог света није лака сѐн,
Већ Лѐпе младе заручник је њен!

ПОЈАВА ШЕСТА

Изађу из вајата: Милка, Стаза, Јелица и Босиљка и препрече му пут у вајат.

СТАЗА

(Испречи се пред Тихомира)

Куда си наг'о момче, смеони?

(Тихомир се повуче натраг)

Не дам ти ући докле не згодиш

На мотци оној тикву танану!

Згодиш ли, ући, ено девојке

Иначе, иди, није за тебе!

ТИХОМИР

Зар тако цуро?

СТАЗА

(Одлучно)

Тако је, момче!

ТИХОМИР

Е, онда морам заслужити њу!

(Осталима)

Начините места ловцу тиквином

Да куша око, мишцу момачку!

Сви се разређују у дну позорнице напред. Пред том групом стоји Тихомир, заузео је положај тако да пиштољем циља и гађа тикву на врху мотке. Тишина

ТИХОМИР

(Нишани. Пауза, а за тим спушта пиштољ. Очајно).
Не могу! ...

СВИ

(Зачуђено)
Шта је?

ТИХОМИР

Рука ми дршће.
Ко да је неко маљем смрвио!
(готово очајно)
О, Боже, Боже!...

БОГУМИР

Бога призивљеш?
А да л' си с' њему прво молио?

ТИХОМИР

Право си рек'о! Оче, погреших,
Што нисам онда, сад ћу чинити!
*(Задене пиштољ за пас и склопи руке. Тиха мелодрам-
ска музика)*

О, Боже вечни, чуј ми речцу ти,
И твојом светом вољом учини,
Да згодим белег, да заслужим њу,
Лепу ми драгу, цуру милену.
Учврсти руку која дршће сад
Од веле среће!... Ој, ти си ми наđ,
Ти си ми вођа срећном жићу мом,
Ја славу појем величију твој!

Музика престаје.

ОБРАД

Дед', гађај сада!
(Богумиру)
Љубав да је ма,
Где она пламти, ту престаје стра'!

Тихомир за то време нишани. Тајац. На један мах окине пиштољ и тиква погођена кроз средину скотрља се на земљу. Општа веселост у гомили и клицање. Девојке подскакују око Тихомира. Стаза отрчи у вајат и изводи Лепосаву накићену и нагиздану. Преда је Тихомиру, па онда се придружи осталим девојкама. У по те вике и клицања, једна служавка уноси на тепсији дарове: пешкире, тканице, подвезице, наруквице, јаглуке* итд. Девојке певајући грабе са тепсије ствари и њима ките Тихомира. Око врата везаше му пешкире, на обе руке подвезе и рукавице, преко груди тканице, онако да изгледа као права додола!

ПЕСМА ДЕВОЈАЧКА УНИСОНО

„Да Бог живи младожењу, младожењу, са његовом са невестом. Бог им дао здравља, слоге, слоге, и волове витороге, витороге и т.д.

После кићења ухвате се у коло. Музика

ХОР

Девојака у колу

„У средини момче младо,

„Лело, ле!

ХОР

Мушких у колу, које за себе воде уз свирку гајдаша

„Момче младо голобрадо,

„Лело, ле!

СВИ СКУПА

„Нек' се коло наше вије,

„Лело, ле!

„Како лако, тако, тако,

„Ево, гле!

Музика престаје

---

* јаглук (тур.), марамица, рубац, обично извезен.

ОБРАД

Доста је децо, пџпа чека нас,
Да свети сада он изврши чин!

Одлазе сви са веселим усклицима уз свирку гајдаша у гостинску собу сем Јола и Срдана који је узео од Тихомира свој пиштољ чим је овај тикву погодио.

СРДАН

Баш добро гађа, нема шале ту,
Погоди тикву кроз средину, гле!
(Подиже тикву и посматра је)

ЈУЛЕ

Оно је око! Шта је орџ, на!
(Окине нокат о зубе)
Тај боље види!...

СРДАН

(Смејући се)
Него орла два!
Хе, знам га брате, к'о што себе знам,
Мишица је оно, тврђа него кам!
Ал' ман'мо се тога, него побро чуј,
Хајдемо тамо где су чунови
Да један лепо опремимо ми!
Твој јаглук биће као застава.
(Показује на свој пиштољ)
А пиштољ овај као громовник,
Који ће друштву јавит' весело,
Момачког жића препорођај нов!
(Весело)
Ту мислим побро Тихомира ја
Не тебе главом – тебе сваки зна!

ЈУЛЕ

А тебе враже? Хе, ту је тек чвор,
Немој ми мамит' искрен разговор,

Већ хајдмо тамо куд смо смислили,
И тако нас је Раде пустио,
Да данас овом чину будемо,
К'о оно некад што је био он!

Иду ка реци. Тамо прегледају чунове и истичу на једној мотци јаглуку Јолов као заставу. У гостинској соби чује се весело клицање.

СРДАН

Чујеш ли ово? На што граја та?

ЈОЛЕ

Не треба, побро, да си Апостол
Па да се клику овом досетиш,
То значи ово: свршено је све
Испит'о ј' попа срећне младенце!

СРДАН

А ја бих рек'о јоште и ово:
Данас се нови јарам здељао,
За шију младог нашег пријана!
Под њим се, ваља, неће гојити,
Ал' ће се, бели, врашки знојити!
(Налазе се у послу код чунова)

ПОЈАВА СЕДМА

Из гостинске собе излази Милка и Иван. Оба носе ћилиме и јаглуке, те их намештају под једним орахом с леве стране према стајама. У гостинској соби чује се за то време мешовити хор.

ХОР

„Нека чаше јасно звече,
„Нек' се рујно вино точи
„Кад се спусти тихо вече
„Сан заклопи наше очи,

„Онда ћемо ми,
„С гозбом престати!
(*Куцање чаша*)

ГЛАС ЈЕДНОГ ГОСТА

(*Из собе*)
Живели младенци!

ХОР

„Опет чаше, вино рујно
„У здравље се њино пије
„Нек' весеље тече бујно.
„Како до сад никад није
„Јер је овај дан
„Браком увенчан

После песме чују се усклици: „Живели заручници“. На пољу ветар почне дувати.

МИЉКО

Дед, лења бубо, крени живље ти,
Па диван газди лепо намести!

ИВАН

Ти си ми вредан, као стари хрт,
Живео б' дуго, да их' пошљем по смрт!
Баве се око намештања дивана

ПОЈАВА ОСМА

Долазе из гостинске собе: Обрад, Богумир, Марија, Тихомир, Лепосава и гости оба пола са гајдашем. Чим се ова група појави на позорници са узвицима живели заручници, музика засвира коло. Тихомир је до Лепосаве. У средини гајдаш.

ПЕСМА УЗ КОЛО

„Ко је јунак нек' се хвата,
„Цвет до цвета, брат до брата

„Хај, поскочи хај!
 „Хитре цуре, лаке виле,
 „Све нас редом опчинише
 „Мио ј' занос тај!
 „Лако, лако,
 „Тако, тако,
 „Коло с' вије
 „Цура с' смије,
 „Па нам (*Вам*) мушке груди грије!
 „Хај, хај, хај,
 „Живот, срећа, рај.

После песме коло престаје

СРДАН

(Са обале)

Ој Тико!

ТИХОМИР

Шта је, Срдане?

СРДАН

Одидер амо, да се провезеш
 На лаком чуну. Дође ето час
 Да спереш с лица хрђу момачку.

ТИХОМИР

Ето ме, идем!

(Лепосави)

Лѣпа, роде мој!

С обале оне баци поглед твој,
 За твојим војном, младим весларом,
 Да видиш како пара таласе,
 Приносећ' тиме жртву искрену,
 Љубави твојој – зраче сунчани!

(Лепосава плаче)

О, немој плакат', ћути, престани,
 Вратићу с' брзо, – адет нам је то,
 Чекај ме, чекај, драга милошто!

*Полази ка обали, а за њим сви. Дошав на обалу улази са Ср-
даном и Јолом у чун.*

*Ветар јаче дува – Музика: Тихомир, Срдан и Јоле певају у
чуну крај обале.*

ПЕСМА ВЕСЛАРА

„Лети, лети, чуње лаки,
„Кроз таласа лом,
„Шта ти могу бурни вали?
„Плови циљу твојом.

ХОР НА ОБАЛИ

(Који је у хармонији са песмом веслара)
Лети! Лети!

ВЕСЛАРИ

„Чуње ма̀ли ...

ХОР

„Кроз таласа лђм,

ВЕСЛАРИ

„Крши ва̀ле,

ХОР

„О обале!

ВЕСЛАРИ

„Крши ва̀ле,

ХОР

„О обале!

ВЕСЛАРИ И ХОР

„Плови циљу твојом!...

*Веслари се отисну од обале и њихова песма у даљини иш-
чезава. Хор престаје. Хоризонт се постепено мрачи.*

ОБРАД

Одоше!... Ено, сад им талас лак,
Зањиха чунић ...

БОГУМИР

Ту је негде вир!
Шта ради тамо мој син Тихомир?

ОБРАД

Шта ради? ... Ништа ... Плови низводу,
Јер их таласи даље терају.
Позорница бива мрачнија

БОГУМИР

Да ли бар видиш, камо њихов чун?
Ја једва брате мало назирем,
Кроз густе вео слике њихове!

ОБРАД

Небо се стушти. Биће негде град,
Страдаће њива, па тек виноград.

Чује се у даљини пуцањ пиштоља. Ветар не престаје.

ИВАН

То јавља Срдан, да је Тихомир,
Са себе спрао хрђу момачку.

БОГУМИР

Тај пуцањ може други имат' смер,
Све нешто зебем! Чуј вихора ук,
Бојим се брате, какве несреће ...
Да л' видиш штогод?

ОБРАД

Ништа, брате мој!
Над реком с' магла разлила,
А вали с' ето ломе обалом
К'о да сад бију са аждајом бој!
Еј, Миљко, Миљко! Дед' се попни ти
На врбу једну, па усправи глѐд
На тачку ону где је њихов чун!

Миљко се пење на врх једне врбе и гледа у даљину.

БОГУМИР

(Миљку)

Видиш ли штогод?

МИЉКО

(У страху)

Ха, шта је оно?

БОГУМИР

(Брзо)

Шта је, говори?

МИЉКО

Чун се преврну,

Ветар хуји и повија врбе.

МАРИЈА

(Цикне)

Ах, сине, сине!

ЛЕПОСАВА

(Хвата се грчевито за руке, у страху)

Зна ли пливати?

МАРИЈА

(Очајно)

Јој, не зна, не зна!

ГЛАС ТИХОМИРОВ ИЗ ДАЉИНЕ

Помоћ! Помоћ!

ЛЕПОСАВА

(Цикне)

То је његов глас!

(Полети обали)

Идем њему ја!

(Сељани и сељанке је задржавају. Као ван себе отимајући се)

Пустите ме, људи, пустите ме!

БОГУМИР

(Очајно)

Дајте чунове, весла, конопце,
Спас'те ми сина! ...

ГЛАС ТИХОМИРОВ

Помоћ! Помоћ!

БОГУМИР

(Не зна шта ради)

О, људи, људи, дајте један чун,
Сам ћу се тамо њему одвести.

МИЉКО

Не шал' се главом! Зар силом у смрт?

ОБРАД

Мол'мо се Богу да га спасе он.

БОГУМИР И МАРИЈА

(Заједно)

ПреблагИ Боже, спаси нам га ти!
Кратка тишина

ПОЈАВА ДЕВЕТА

На брежуљку с оне стране реке, у руменој светлости, појаве се Суђаје. – Тиха музика Сви стоје запрепашћени.

СУЂАЈЕ

Не бојте се!
У таласе мутне оне,

Неће момче да утоне,
Што смо рекле, то ће бити
Тихомир ће још живити!...
(*Нестане их*)

ГЛАС ТИХОМИРОВ

Жив сам, жив!

СВИ

Жив је, жив!
Позорница постаје светлија

МИЉКО

(*Весело*)
Чун је ухваћен!

ИВАН

Имају л' весла?

МИЉКО

Имају. Ено хитро веслају,
И чун им лети као листак лак,
Ил' као стрела пуштена у зрак.

ОБРАД

Види дер Миљко, куда плове сад?
Таласи ето, мало с' стишали,
И магле нема ...

МИЉКО

Плове овамо!
(*Силази с врбе*)

Тишина Чује се песма веслара на близу. Ветар са свим престао.

ПЕСМА ВЕСЛАРА

„Лети, лети, чуне ма̀ли,
„Преста ва̀ла ло̀м,
„Брже, брже, ка̀ обали
„Плови циљу тво̀м!

СВИ

(Весело)
Ево их. Ево!

ПОЈАВА ДЕСЕТА

На реци појави се чун у коме су: Тихомир, Срдан и Јоле.

БОГУМИР

(Шири руке – радосно)
Тихомире!

МАРИЈА

(Исто)
Сине!

ЛЕПОСАВА

Заручниче мој!

ТИХОМИР

Мајко! Оче! Лѣпа! ...
Излази из чуна а за њим Јоле и Срдан.

МАРИЈА

(Обисне му се око врата)
Ево сина мог!

ЛЕПОСАВА

(Грлећи га)
Спас'о те је Бог!

ТИХОМИР

И јесте била рука Божија,
Која ме спасла. Чујте само сви!
Весело реком пловили смо ми...
Истина, вихор њихао је чун,
Ал' Јоле, Срдан снажно веслаху,
Хтели смо с' моста дочепати ми,
Па да се после пешке вратимо,

Ама нас силан вихор сустиже,
И поче брзо окретати чун,
Носећ' га оном виру дубоком; –
На једном плъусну један талас јак,
Удари о чун ...

ЛЕПОСАВА

(У страху)
Па га преврну?

ТИХОМИР

Преврну боме!
И ја се наћох у сред вира тад!
Магла ми не да оком продрети
Да видим где сам! Ветар уји тек,
И диже на ме силне таласе! ...
Пливати не знам, – но Бог да мимá!
Те весло једно чврсто зграбих ја
И виках: помоћ! Јоле чу ми глас,
Те брзо к мени тада заплива,
Зграби ме снажно својом леваком,
А десном поче напред пливати...
Срдан је дотле већ нашао чун,
Та га је догн'о близу плићака,
Где смо с' у њега опет сместили
И амо вама допливали сад...

ЈОЛЕ

Ма ја сам овде понајвише крив!
Мећ' вале видех једну рибицу
Златна ли беше не знам поздраво,
Али је била дивна, предивна!
За њом сам силно напред веслао,
Таман помислих: ту си рибице,
А она даље хитро отплови,
И моју жељу подстицаше тад
Силином неком – дражи чаробне!..

Е, она мала, вила водена,
У вир је онај намамила нас!

СРДАН

Тако је доиста, и ја спазих њу,
Ту малу рибу – вилу водену.

ТИХОМИР

Због густе магле не спазих је ја,
Ма да сам очи напрезао тад,
Мени се није дала видети!

ОБРАД

Хеј, то је децо Бож'је кушање,
Ал' опет беше њему на славу!

БОГУМИР

Хвала ти Боже!

МАРИЈА

Хвала вечита!

ЛЕПОСАВА

И ја ти велим: Боже, хвала ти!

Сви долазе на сред позорнице. У гомили општа радост.

ПОЈАВА ЈЕДНАЕСТА

У дну реке, на маломе чуњу појави се Турчин путник. Плови лагано и удара у шаркију*. Музика, која за тим одмах почиње, у складу је са његовом песмом и песмом Хбра.

БОГУМИР

Пријани драги, појмо сада сви,

---

* шаркија (ар.), врста тамбуре.

Захвалну песму Богу вечности!
Скине капу а за њим и остали.

СВИ

Појмо! Појмо!
Музика Химна Богу. Мешовити хор.
„Боже свети, света, људи,
„Чуј из наших толих груди,
„Тихе песме свети смер!

ТУРЧИН

(У чуну пева)
Алах' екбер!

ХОР

Теби слава, теби хвала,
Твоја милост све нам дала,
Век пролази као дим!
Појмо срцем радосним!

ТУРЧИН

(У чуну)
Алах керим! **

ХОР

Све пролази као дим!
Појмо срцем радосним!

ТУРЧИН

(У чуну)
Алах керим!

ЗАВЕСА ПАДА

---

* Бог је највећи.

** Бог је милостив.

ЧИН ТРЕЋИ

ОПАСНА ИГРА

Догађа се на подножју стене зване „Марков врх”. Слободан предео изван варошице. У дну се подиже горостапни камен, чији се врх надвио над реком која доле протиче.

ПОЈАВА ПРВА

На обали реке беле платно девојке, међу којима је Лепосава девојка од 18 година. Смеју се и прскају водом.

ДЕВОЈКЕ

(Прскајући Лепосаву)

Да си бела као платно...

ЛЕПОСАВА

(Покривајући очи рукама)

Јуф! Доста!

ДЕВОЈКЕ

Да си чиста к’о кап воде те!

ЛЕПОСАВА

Не, не, не!

МИЛКА

Е, доста сестре! За неву је стид!...
Треба јој ока још бистрији вид!...
Војно је чека, нежан мио, млад...

БОСИЉКА

Он јој је срца најмилији над!
Јел' тако Лёпа?

ЛЕПОСАВА

(Изађе напред)
Е, јесте, па шта?
Он ми је жива, драга милошта!
Он ми је муж!

МИЛКА

Ви сте верени?

ЛЕПОСАВА

(Стидљиво)
Па јуче, да!

МИЛКА

Е, гле мене, јес!

СТАЗА

У тебе сејо, ушао је бес!
Јуче је Лёпа војну дала знак!
Утврђен давно ј' овај њихов брак!
(Ухвати Лепосаву за руку, и повуче је на страну – тихо)
Да ли га волиш?
(Лепосава обори очи)
Реци мени ти!

ЛЕПОСАВА

(Тихо)
Волим га... волим...

СТАЗА

Само говори!...

ЛЕПОСАВА

Па шта ћу више? Слаба ми је реч,
 Да њоме своје мисли искажем!
 Он ми је сунце што нада мном сја;
 Он ми је олтар, небо, свет и Бог!
 Љубим га жаром срца млађаног!

Међу тим су остале девојке почеле белити платно, а затим хармонично певати.

ПЕСМА

Бистра водо, мој студени кладенче,
 Јел' те скоро драги походио?
 Кажи драгом да довече дође,
 Набрала сам по планини цвеће,
 Набрала сам смиља и ковиља,
 Да дам драгом кад код мене дође!

ЛЕПОСАВА

(Слуша с пажњом песму, па на свршетку стане пред девојке)

Ко вам је песму казивао ту?

МИЛКА

Чули смо тако, па је певамо!

ЛЕПОСАВА

Да вам је није казивао он?

СТАЗА

Зар Тихомир?

МИЛКА

Није него још!

Нисмо га вид'ле три месеца већ!

ЛЕПОСАВА

Опрости... мишљах... ал' од песме те,
Он нема сѐјо друге милије!

ЈЕЛИЦА

(Скупљајући платно)
Ја сам готова! Хоћемо л' сестре?

СВЕ

(Трче ка реци)
И ми ћемо сад! Хајдемо Лѐпа!

ЛЕПОСАВА

Мајка ми рече доћи ће по мене,
Идите само, за вама ћу ја!

МИЛКА

За нама ћеш, да!
Остани вала; – мирно ј' место то!
Чекај га, чекај, срећна невесто!

Одлазе у смеху и песми: „Кажн драгом да довече дође”.

ЛЕПОСАВА

(Сама, скупља своје платно)
Одоше!
И сад сам сѐма, сад сам сѐма ја!
(Осврће се)
Да ли ће доћи? Сумњам доиста!
Тек јуче прстен даде мени он:
Тек јуче ми рече: Лѐпа, зраче мој!
У тихој, благој, ноћи звезданој,
Ја тебе гледам зору сунца мог,
Љубим те жаром срца млаћаног!
(Тргне се)
Да ли ме дој'ста љуби војно мој?
Ил' се на љубав другој заклео?

(Брзо)

Ој, то би био удар грозан, јак!

(Посрне)

На очи већ се хвата црни мрак!

(Прибере се)

Не... ја се варам!... Откуд слутња та?

Шта ми ти велиш срце јађано?

Тебе ћу само сада слушати!...

Његову љубав морам кушати!

Са виса оног грдног, каменог,

Узабрат' мора за ме један цвет!

Ако ми жељу луду испуни,

Онда ме љуби... љуби искрено!...

(Тргне се)

Ха! То је много што захтевам ја!

Стена је ова грозна, голема,

Под њоме зија страховита смрт!

(Мисли се)

Сећам се добро! Тек година пет;

Овчар је један хтео узабрат' цвет

Са врха оног. Кад је био гор'

Хладан га за час дохвати вихор!

И нога склизну...

(Ужаснута)

Притаја се дах!

У понору је наш'о грозну смрт!

(Прибере се)

Шта то зборим ја? Мируј, срце ти,

Опасно ј' љубав тако кушати!

(Са одлуком)

Ал' опет хоћу да се уверим,

Да ли ме љуби верно, искрено,

К'о што ми вазда о томе говори.

Казаћу: баш бих драги волела

Са виса оног један румен цвет!

Па ако пође жељи у сусрет,

Онда ме љуби. Ал' ако стане
 Премишљат' мисли – ако с' колеба,
 Онда му љубав није искрена;
 Други му лебди пред очима лик;
 Онда ме вара – вара несрећник!

(Пође)

Видећу!

(Стане)

Морам кушати му смер!
 У проби овој лежи срца мир,
 Видећу, дал' ме љуби Тихомир!

(У ходу)

Сад идем тамо где је рубље сво,
 Да прострем ово танко белило,
 По цвећу рујном, трави зеленој,
 Чекај ме, чекај, мили војно мој!

(Оде)

ПОЈАВА ДРУГА

Улазе Јоле и Срдан пастири. Музика – песма

ЈОЛЕ

(Соло)

Хладна река жуборила,
 Драга драгој говорила:
 Лепе реке ситни вали
 Мог су дику поздрављали!

СРДАН

(Соло)

Нека тече бистра река,
 Није жубор за менека,
 Мојој души слађе бива,
 Кад о мени драга снива!

ЈОЛЕ

(Соло)

Наш је живот препун чара;
Има л' лепше од овчара?
Небо, звезде, гром, олуја,
Па још песма од славуја!

СРДАН

(Соло)

Весело нам живот тече,
Била зора, било вече,
Са песмом се душа бави,
Па у њојзи Бога слави!

ОБОЈЕ

Весело нам живот тече,
Била зора, било вече,
Са песмом се душа бави,
Па у њојзи Бога слави!

ЈОЛЕ

(После песме)

Доста је море!

(Осврће се)

Нема козе ту!

А чух да негде мѣчи на близу.

СРДАН

Зар мислиш болан да се успела
На онај гребен? Ту коза никад
Ногама хитрим није доспела!
Са обе стране зија провала,
А стазе нема колик' нокат мој!...
Тек само чујеш страховити хук,
Кад се од стене камен одрони,
Те падне доле у вечити мрак!

Хеј!... Прича мени једном бабо мој
 А он је од свог опет чуо то –
 Како је једно момче смеоно,
 Отишло горе, чак на сами врх!
 Па вели после: тамо ј' прави рај!
 Зелена трава, цвеће, лахор, зрак!...
 А више мене сури орао,
 Лаганих крили шири брзи лет!...
 Ма тамо лежи сасвим други свет!

ЈОЛЕ

И ја сам тако нешто слушао!...
 Сећам се Марка! А и ти га знаш?
 За љубав своје младе Смиљане,
 Пош'о је горе да узбере цвет,
 Ал' на по пута нађе грозну смрт!
(Чује се у даљини како коза мечи)
 Тако ми душе то ће бити та,
 Коју од јутрос залуд тражим ја!
(Обилази око стене са Срданом)
 Ено је, ено!... Биће боме зло!

СРДАН

Застаде! Звера!...

ЈОЛЕ

Доле, брадоњо!
 Ха! Гледај само, одрони се кам!...

СРДАН

Сурва се доле...

ЈОЛЕ

Шта ће луда там'?
 Ал' ја сад не смем Раду на очи:
 Због козе једне морам хватат свет!
(Изгуби се иза стене)

СРДАН

И ја ћу с тобом! Чекај, Јоле, хеј!
(Оде)

ПОЈАВА ТРЕЋА

Улази Смиљка – пастирка

СМИЉКА

Е, једва стигох! Ето стене те!
Преда мном стоји грозна провала,
У којој нађе Марко своју смрт!
(Грца се у плачу)
Зар тако брзо нешта, зраче мој?
За мене хтеде узбрат' румен цвет,
Ал' жеља луда ископа ти гроб!
(Вади из недара јаглук извезен златом и свилом)
Ах, тебе чувам на грудима ја!
Ти си ми спомен жића сломљена;
Тебе ми даде, баш пред своју смрт!
(Љуби јаглук)

Музика – Песма

СМИЉКА

(Пева)
Еј, у агана*, еј, у агана,
У мога драгана!...
Везен му јаглук за појасом!
Нит' га даје нити га продаје,
Већ га баца себи у недарца!
Труни, вени, мој везен јаглуче!
Труну руке које су те дале;

---

* хип. од ага.

Труну очи које су гледале;
 Труну уста која су љубила.
Уза сваку строфу љуби топло јагљук.

ПОЈАВА ЧЕТВРТА

Улази Тихомир.

ТИХОМИР

Ко пева тако сетно, жалосно?
 Гле, Смиљка то је! Од куд, цуро ти,
 На домак овој црној провали?

СМИЉКА

Свакога петка ја долазим ту,
 Маркову плачем грозну судбину!

ТИХОМИР

(Сети се)

Ха! Марко! Јесте! Добри Марко мој!

(Скине капу)

Смилуј се, Боже, души његовој!

(Смиљки)

Не плачи, селе! Судбина је то!

Ко би се њојзи одупрео, кб?

Ја не знам шта је мени суђено,

Ал' божја, мора одржат' се реч!

(Пауза)

Стена се ова зове Марков вр'?

СМИЉКА

По њему ј' људи тако прозваше:

Сирома Марко!

(Плаче)

Грдни јаде мој!

Ох, тешко мени јадној, несрећној!

ПОЈАВА ПЕТА

Долази Лепосава

ТИХОМИР

(Полети њој)
И ти си овде!

ЛЕПОСАВА

На те чекам ја!

Смиљка за то време прилази стени; клекне крај њена подножја и припаљује малу воштаницу!

ТИХОМИР

Та ја сам дош'о...

ЛЕПОСАВА

Знала сам, војно...

ТИХОМИР

Одржаћу реч?
Ој, ко би мог'о одолети том?
У моме срцу бујном пламеном
За тебе тиња најсветији жар:
Ти си му, душо, моћан господар!

ЛЕПОСАВА

И ти ме љубиш?

ТИХОМИР

Љубим ватрено?
Ни мајка своје чедо не љуби,
Ни путник зраку сјајног сунца свог,
К'о што ја тебе, жељо срца мог.

ЛЕПОСАВА

Јел' дој'ста тако?

ТИХОМИР

Сведок ми је Бог!
Изреци само једну жељу ти,
па ћу је, одмах испунити ја!...

ЛЕПОСАВА

(Нагло)
За цело?

ТИХОМИР

Сумњаш?

ЛЕПОСАВА

Не!

ТИХОМИР

Па шта ћеш, реци?

ЛЕПОСАВА

(За се)
Згодан дође час!
(Гласно)
Луда жеља, знаш...
Тек један цветак...

ТИХОМИР

(Нагађајући)
С оног виса тамо?

ЛЕПОСАВА

(Живо)
Да!...

ТИХОМИР

Твоју ћу жељу испунити ја!
(Ухвати је топло за руке)

ЛЕПОСАВА

Ал' смеон човек наћ' ће тамо смрт!

ТИХОМИР

(Весело показујући на стену)
Зар оно није најдивнији врт,
Што га је рука божја подигла,
На врху грдном сивог камена?
Жеља ме вуче у тај вилин стан!...
За моју милу, драгу невесту,
Мала је жртва: један румен цвет!
Цео би божји пребродило свет,
Да твоју жељу задовољим ја!...
(Пође)

ЛЕПОСАВА

(Видевши одлуку његову, ухвати га за руку)
Не, тамо, не!

СМИЉКА

(Која је дотле клечала, прене из заноса)
Ко то тражи смрт?
(Диже се)

ТИХОМИР

(Извио се из стиска Лепосавиног; пође у напред)
За мене тамо нема смрти, не,
До само жеље моје невесте!
Чекај ме, душо, донећу ти цвет,
Жарком сам чежњом за те обузет!
(Дошао је близу стене)

ЛЕПОСАВА

(Полети за њим али на по пута изнемогла посрне)
Стани! Чуј!

СМИЉКА

(Кршећи руке)
Не иди тамо!...

ТИХОМИР

На што, Смиљка то!

(Лепосави)

Чекај ме, чекај драга невесто!

(Пење се на стену али тако да се час види, а час постепено губи иза обронака)

ЛЕПОСАВА

(Прибравши сву своју снагу полети стени)

Не иди! Стани! Шта учиних ја!?...

СМИЉКА

(Потресеним гласом)

Моли се богу, сестро несретна!

ТИХОМИР

(На половини стене)

Гле, како дивно замириса цвет!

Не бој се, чедо, снажан ми је лёт,

Доспећу стени у перивој њен!

ЛЕПОСАВА

(Очајно)

Твој ми је живот мио, драгоцен!

Спуштај се доле, нећу цвећа ја!...

ТИХОМИР

(Не чује узвике но се све више пуза уз стену. Види се како са стене прну ждрал)

Погледај, Лёпа, како лети ждрал!

Од мог се шума поплашио он!

(Пљеска рукама)

Пр! пр! пр!... Оде! Душо, дивота!

Озго је неба плавичати зрак,

А доле бруји бистре реке вал!...

СМИЉКА

Мол'мо се богу, да се врати жив!
(Склопи руке)

ЛЕПОСАВА

Та бог је добар... добар, милостив!
(Склопи руке)
Ох, боже вечни, чувај војна мог!
Рад' мене оде!...

СМИЉКА

(Тихо)
Чуваће га бог!

ТИХОМИР

(На врху, једва му се чује глас)
Хоћеш ли ружу? Једну или две?

ЛЕПОСАВА

(Не сме да гледа на стену, већ очајно маше рукама
одбијајући)

Не! Не! Не!...

ТИХОМИР

(Отегнутим гласом)
Љубичица! Смиља! Здравница! Лала! Гле!...

ЛЕПОСАВА

(Као и пре)
Не! Не! не!...

СМИЉКА

(Тихо)
У челјуст смрти само љубав сме!

Почиње лагана грмљавина

ТИХОМИР

Ево, душо, све!...

ЛЕПОСАВА

(У највећем очајању)

Не! Не! не!...

Јача грмљавина

ТИХОМИР

(Сагиба се над понором и хоће да узбере један цвет)

Још... овај... морам... да... узберем... цвет...

Грмљавина јака.

ЛЕПОСАВА

(Ван себе)

Сурва се на ме цео овај свет!

Гром. Жива радња; бурна музика

Тихомир сагибајући се над понором, у часу кад је гром ударио, заниха се, поче се хватати за жиле од ситних дрвета и цвећа, којима је осут врх стене, и у један мах стрпошта се доле са дивљим, очајним узвиком.

Чим гром у стену удари, одмах за тим указује се на врху румена светлост. Гром је запалио ситну шуму, која почиње лагано горети са свију страна

СМИЉКА

(Која је живо пратила цео тај приказ са највећим болом)

Ох боже! Марков следи траг!

ЛЕПОСАВА

(Врисне и у највећем очајању полети стени)

Где ми је војно? Где је живот драг?

Пауза; Обе се моле богу.

ПОЈАВА ШЕСТА

На врху стене усред највећег пламена појаве се Суђаје.

СУЂАЈЕ

„Нек се крха!
 „Преко кама, преко брега,
 „Далеко је смрт од њега!
 „Што смо рекле, *то ће бити*,
 „Тихомир ће још живети!
(Шире руке према реци и нестаје их)

ГЛАС ТИХОМИРОВ

Жив сам... жив...

ЛЕПОСАВА

(Цикне)
 Жив је!...

СМИЉКА

Жив је!...

ЛЕПОСАВА

(Подигне руке к небу)
 Хвала т', боже мој!

ГЛАС ТИХОМИРОВ

Лепосава! Ој!...

ЛЕПОСАВА

(Над провалом)
 Овде сам драги!...
 Ама где си ти?

ГЛАС ТИХОМИРОВ

Са друге стране брзо обиђи!...
 Пружи ми руку...

ЛЕПОСАВА

(Смиљки)

Брзо, сејо, там'!...

Под њиме док се не одрони кам

У бездну црну!... брзо! Брзо! Ах!...

Смиљка и Лепосава изгубе се иза стене. Пауза. С поља се чује песма уз шаркију.

ПЕСМА С ПОЉА

Поранила, Кумријо, бела була,

Поранила,

Аман, поранила бела була,

Тозбаша, Кумријо, аман, аман!

Да донесе ладне воде, бела була,

Да донесе!

Аман да донесе ладне воде,

Тозбаша, Кумријо, аман, аман!

У исти мах чује се веома далеко тихи и хармоничан хор: Слава теби, о господе, на висини горе, и т.д.

ПОЈАВА СЕДМА

Улази Тихомир, Лепосава и Смиљка. Песме обе једнако трају.

ТИХОМИР

(Држи у руци бокор цвећа. Сав је разбарушен. Хаљине му неуредне. Лепосава и Смиљка придржавају га)

Помрче ми свест!...

И то у часу, кад гром загрме!...

Нога се склизну, одох суноврат!

Ма опет бејаш доста присебан!

У паду снажно руком дохватих

Жилав корен једног дрвета...

И ту се одмах зауставих ја;
 Крв ми из руку поче лоптити!...
 Горе је пламен страшно буктао,
 А доле беше црна провала...
(Лепосава болно јавкне)
 Не бој се, драга!
 Спасла ме рука бога свемоћног;
 Није ми био суђен дан, тамо гроб!...
 Ево ти цвећа, цвете убави,
 Румени зраче моје љубави!
(Да јој цвеће)

ЛЕПОСАВА

Хвала ти, боже, оживе ми над!...
(Падне Тихомиру на груди)
 Ах! Ти ме љубиш, мој животе млад!

Обоје стоје загрљени. Смиљка је опет клекнула близу стене, и подигла руке у вис.

СМИЉКА

Ал' тебе, Марко, не сачува Бог!...

ПОЈАВА ОСМА

Улази путник – Турчин. Носи на леђима у ћилиму везан свој пртљаг. О рамену виси му шаркија, у коју удара и пева последње речи из песме. Лагано прелази преко позорнице у дну. Чује се непрестано у даљини хор калуђера. Пева се последња строфа: Слава теби, о госпoде, на висини горе и т.д.

ПУТНИК

(После своје песме весело)
 На свадбу идем, сину побре свог,
 Спречићу судбу – Алаха ми мог!...

Завеса се лагано спушта. Хор калуђера непрестано траје.

ЧИН ЧЕТВРТИ

СУДБИНА СЕ ИСПУНИЛА

Догађа се пред кућом Богумирином на сам дан свадбе Тихомирове. Двориште пред кућом Богумирином. С десне стране бунар. У дну ограда и разнолика дрва. Пролеће.

ПОЈАВА ПРВА

Кад се завеса дигне, чује се весела граја, а за тим хор мушких и женских гласова. На позорници је Путник – Турчин. У десној руци држи чекић, а у левој клинче, и закуцава даске озго на бунару. Сваки ударац његов прати музика тако, да је хармоничан са песмом његовом и хором с поља. На њему је ново, турско одело, а око главе турбан. Сед је и мало погурен.

ХОР

(С поља)
Како дивно сунце сија,
Трепти златан зрак!

ПУТНИК

(Куца)
Тика, така, так!

ХОР

(С поља)
Песма, љубав, чаролија,
То је среће знак!

ПУТНИК

Тика, така так, –
Није пос'о лак,
Ударати чавле ове,
Ал' ме света дужност зове,
Да испуним што сам рек'о
А доста сам на то чек'о!...
(Куца)
Тика, така, так, –
Није пос'о лак!

ХОР

(С поља)
Хај, весело чили свати,
Далеко је мрак!

ПУТНИК

(Куца)
Тика, така, так!

ХОР

(С поља)
Благослов ће увенчати
Овај свети брак!

ПУТНИК

(Куца)
Тика, така, так!
Није пос'о лак,
Кад ме виде 'вако стара,
Где се знојим код бунара,

Ал' не марим – нека буде,
 Изиграћу цуре луде!
 Тика, така, так!
 Није посо'о лак!...

Музика престаје.

ПУТНИК

(Одахнув)

Готов сам!

(Баца чекић)

И то сврших већ!

Старачке руке, снага слабачка,

Једва сам тежак пос'о свршио!

Да видим сада, хоће л' судбина

Учинит' своје? Сумњам, вере ми!

(Загледа бунар)

Клинци су јаки, даске дебеле,

Ни једне рупе колик' нокат мој!

Е, добро, валах, сврших пос'о свој!

Сада ћу сести озго на капак,

Сехира* ради чибук** узећу,

(Вади чибук)

Да пустим тамне густе димове;

Стамболски „тутун“*** дивно мирише

Ко'о душа мека младе хурије****!

(Седа озго на капак и припаљује чибук)

Нек' дође момак ту да нађе смрт,

Где будан стражар чува живот му!

Суђаје младе, мудре девице,

---

* Сехир (сеир) (ар.), наслађивање у проматрању нечег лепог.

** чибук (тур.), врста луле

*** тутун (тур.), дуван

**** хурија (ар.), рајска лепотиоца

Старац вас лепо изиграо све!
(Пуши)
 К'о густе колут дима овога,
 Тако се ваша изгубила реч
 У брзом делу моје вештине!
 Алах је вечан, све је друго дим!
 Ал' где је отац? Њега не видим!

ПОЈАВА ДРУГА

Улази Богумир, такође стар, у лепом, чистом руху.

БОГУМИР

Ха, ту си, Усо?

ПУТНИК

Ту сам пријане!
 Сватове гледам, цуре лагане.

(Чују се гајде иза кулиса, топот играча и подвикивање коловође)

И слушах свирку, то ми годи, знај!
 Она ми гони лаки уздисај
 Из груди старих, јер се сећам ја
 Младости лепе, чара пропала!

БОГУМИР

Ма шта ћеш туна, чо'че весели?
 Деца су за те ћилим изнели,
 Да седиш лепо, да уживаш ти!
 Ал' 'вако, 'вако, Усо, опрости,
 Изгледаш чудан! На што пажња та!
 Весели свати, момак, невеста,
 А ти на томе седиш бунару?

ПУТНИК

Тако ми годи! И ја, Турчин стар,
 У кући имам овакав бунар,
 Па често пушим седећ' на њему,
 Гонећи тако тугу голему,
 Која ми често живот сатира!
 Остав' ме овде, драги пријане,
 Да слушам оне звуке тихане,
 Који се дивно, мило разлежу
 По красном врту дома твојега!
 Овде ми годи! Иди у коло:
 Данас си ново чедо завол'о,
 Снахицу лепу, чедну девицу!
(Чује се сватовска песма)
 Чујеш ли милу красну песмицу?

БОГУМИР

(За се)
 Е, чудан човек, чудан дојиста!
(Гласно)
 Кад тако хоћеш, онда нек буде,
 Казаћу деци да те понуде
 Шербетом* слатким, то ће т' пријати.
(Кроз смех)
 Можда ћеш јоште шале збијати!
(Оде)

ПУТНИК

(Сам)
 Збијаћу шале. Ал' кад падне ноћ,
 Кад цура ових саломи се моћ,
 Кад момак буде у ложници тад,

---

* шербет (тур.), добро заслаћена вода која се пије ради освежења.

Са невом младом, сладећ' живот млад,
 Е, онда, онда, ја ћу дати част,
 Онда је моја у том дому власт!

ПОЈАВА ТРЕЋА

*Улазе Лепосава и Тихомир. Тихомир је млад, у чистом ва-
 рошком руху. Лепосава такође млада и лепа, са невестинским
 венцем на глави.*

ЛЕПОСАВА

Ма шта је теби? Ти си збуњен сав!

ТИХОМИР

(Сањајући)

Сунашце сјајно, и тај облак плав

Како се смеше – гледај драгана!

Чисто се чује речца лагана

Што тихо бруји у вихору том!

(Звѣра тихо, за се)

Ал' шта ће онај на бунару мом?

(Брзо)

Шта седиш туна? Старче, говори?

Путник ћути.

ЛЕПОСАВА

Ох, драги војно, тихи жубори

Твог гласа милог мене заносе,

У нов ме живот нагло проносе!

Гледај ме! Чуј ме! Ја те љубим, знај!

Тихомир уздише.

ЛЕПОСАВА

Од куда тако болан уздисај?

ТИХОМИР

(Као у сну)

Вечност је дивна! Овај земни чар,
 И дивно сунце тај небески цар.
 Што сјаје, трепти на обзору том.
 Жуђено тоне мирном гробу свом!

(Уздише)

Оно ће опет сутра да сијне,
 Ал' човек, човек за навек мене!

ЛЕПОСАВА

(У страху)

Шта збориш војно? Стрепим, дрхћем ја!
 Од куд таква мис'о жалосна
 У часу овом среће, милости?

ТИХОМИР

(Прене се)

Ој, љубо моја, моја радости,
 Опрости војну сањалачку чар!

(За се јетко)

Ал' шта ће тамо онај Турчин стар?
(Нагло прилази Турчину)

Хеј, старче!

(Дрма га)

Диж' се са тог места ти!

Путник ћути.

ТИХОМИР

Ху, то је слика тамне вечности!
 Ово је дух!

(Брзо)

Чујеш, шта ћеш ту?
 Жедан сам! Диж' се...

ЛЕПОСАВА

Диж' се старче хеј!

Путник се тихо смеје.

ТИХОМИР

На што је опет овај грозан смеј?

(Све више долази у раздраженост)

Чујеш ли море! Жеђ ме умори!

Дижи се! Иди! Збори, говори!...

Ох, свест ми мрче! Хоћу воде кап,

Да ову ватру њоме угасим?

(Хвата се за груди)

ПУТНИК

(Мирно с патосом)

У кућу иди тамо воде пиј

Овде ти не дам...

ТИХОМИР

(Љутиго)

Ко си море ти

Што пречиш мени пити воде ту?

ПУТНИК

Твој добар дух!

ТИХОМИР

(Хуче)

Ху! Ху! Ху!

(Крши руке и лула десном ногом)

Али ја нећу ни кап воде те

Што је у кући! Чујеш! Нећу! Не!

Мени ће ова слатко пријати!

(Гура га)

Дижи се! Иди...

ЛЕПОСАВА

Ман' га се драгане,
 Ја ћу ти донет' воде хлађане!
 (Пође)

ТИХОМИР

(Журно)
 Немој, идем сâм!
 (За се)
 То је брука, срам!
 Да човек овај, гадан, пакостан,
 Надувен, суров, трошан, жалостан,
 Да човек овај пречи мени смер:
 Напити с' воде! То је подла звер!

ЛЕПОСАВА

Хајдемо драги...

ТИХОМИР

(Прилази к њој с топлином)
 Мојој невести?
 Ма ти си овде?
 (За се, гледајући на Турчина)
 То ће т' пресести!
 Вратићу с' одмах! Морам воде те,
 Напити с' сада, ма пропало све!
 (Оде са Лепосавом)

ПУТНИК

(Сам)
 Добро је прошло! Јоште који трен,
 Па са сачув'о оних цура плен!
 Док само нојца спусти вео свој,
 И ја ћу свршит' овде пос'о мој!
 Весела биће! Момак ведар, здрав!
 Оцу ће причат' онај случај сав
 Што се пре двајест лета догоди,

Кад му се верна жена породи,
 И доби сина..
(Смех и граја на пољу)
 Гле, весело све!
 Сватови чили, хај'де, ко ће пре!
 Ха, ха, ха, ха, ха, овамо журе,
 И момци млади, и младе цуре!
 На земљу чисто нога не стаје,
 Где младост почне, старост *престаје!*

ПОЈАВА ЧЕТВРТА

Улазе момци и девојке у шали и смеху. Музика Песма За време док песма траје, види се позади, иза леђа Турчинових, Тихомир, који знацима показује узнемиреност и очајање. Не-престано загледа у бунар и дрма даске.

ПРВИ СВАТ

(Са купом вина)
 Пијмо, браћо, рујно вино,
 Вино ј' души лек!
 Био живот па и мин'о,
 Кратак нам је век!

ХОР

Пијмо, пијмо, рујно вино,
 Вино ј' души лек!
 Био живот па и мин'о,
 Кратак нам је век!

ПРВИ СВАТ

Хај, на искап!

ХОР

Хај, на искап!

ПРВИ СВАТ

Нека букти плам!

ТИХОМИР

(Промукло)
Жедан сам!...

ХОР

Није срце кам!

ТИХОМИР

(Очајно)
Жедан сам!...

ПРВИ СВАТ

Пијмо, браћо, рујно вино,
Вино ј' души лек!
Био живот па и мин'о,
Кратак нам је век!

ХОР

Пијмо, пијмо, рујно вино,
Вино ј' души лек!
Био живот па и мин'о,
Кратак нам је век!

ПРВИ СВАТ

(После песме)
Ма где је браћо, младожења наш?

СВИ

Где је? Где је?

Тихомир се очајно повлачи поред бунара, док се не изгуби иза кулиса

ПРВИ СВАТ

(Богумиру који улази са противне стране)
Да л' ти, старче, знаш?

БОГУМИР

У кући можда... не знам тек је ту!
Јамачно грли своју невесту?

ПРВИ СВАТ

Ни ње нема! Чудна посла свуд!
Још није време за љубавну жуд!

ПОЈАВА ПЕТА

Улази Марија

МАРИЈА

Сватови мили, где је Тихомир?

БОГУМИР

(Тихо)
Мир, жено, мир!
У соби тамо, с Лепосавом, да!

МАРИЈА

Ох, идем сама, да с' уверим ја,
Јера ми срце слути страшну коб!

ПУТНИК

(За се)
Затрпан лежи намењен му гроб!

ПРВИ СВАТ

Нека их, мајко, нек их грли сан!
За њих нојца, што је за нас дан!
(Сватовима)
Хајдемо свати, пехар нам је пун,
По мору сласти нек нам плови чун!
Кад нојца падне, дома ћемо поћ',
Е, онда, нево, војно, лаку ноћ!

А дотле вино нека лије сласт,
У дому овом не сме престат' част!

Одлазе сви.

ПУТНИК

Идите само, скоро ћу и ја,
Док буде нојца мало мрачнија,
Ложницу када срећан нађе пар.
Онда ћу овај оставит' бунар;
А дотле, морам, морам остат ту,
Да спречим кобну, страшну судбину!

Смрква се. Чује се с поља песма

Нек се точи рујно вино,
Вино ј' души лек!
Био живот па и мин'о,
Кратак нам је век!

ПУТНИК

(Сетно)

Био живот, па и мин'о,
Кратак нам је век!...
Да! Тако је, тако дојиста: –
Живот је љуцки кратак, пролазан,
Тек Алах моћни траје вечито!
Његову мис'о веци проносе
С колена једног, другог – потоњег,
И она живи! Вечност говори:
Свет, земљу, небо! Алах сатвори!
Слава му вечна!...
(Чује се лагана грмљавина)
Мис'о вечита,
Светињо сјајна, сило речита!

ПОЈАВА ШЕСТА

Улази лагано Тихомир. Позорница постаје мрачнија

ТИХОМИР

(Узбуђен угушује гнев)

И још је тамо страшна авет та?

Снага ме ево већ издаде сва!

Ох, грозно... грозно... полудећу ја!

(Бурно прилази Путнику)

Зар си још овде, слико паклена?

Диж се... иди...

(Гура га)

ПУТНИК

(Мирно)

Чујеш: нећу, не!

ТИХОМИР

(Очајно)

Шта рече? Нећеш? Зар то зборит' сме

У дому моме непозвани гост?

Диж се... иди...

(Хвата се грчевито за пас)

Јер ми с' буну крв!

Згазићу т' ногом као какву стрв!

ПУТНИК

(У страху)

Тај поглед грозан, чудан, страشان љут!

(Заповедајући)

Слободан хоћу да је мени пут!

(Силази с бунара)

На страну велим...

ТИХОМИР

(Изван себе)
Остави бунар,
Па онда иди, слободан ти пут!

ПУТНИК

(Држи се чврсто за бунар)
Утишај мало пренаглу ти ђуд!

С поља се чује песма

ХОР

Пијмо браћо, рујно вино,
Вино ј' души лек!
Био живот па и мин'о,
Кратак нам је век!

ТИХОМИР

(Прилази Путнику; не зна шта ради)
Ја хоћу воде са извора тог!
Ох, иди, иди, убио те Бог!

ПУТНИК

Даске су тврде, – усахнуо вир!
(Пребацујући)
Зар смрт ми жели добри Тихомир?

ТИХОМИР

(Гневно)
И смрт, и пак'о, и најгрозниј' јад!
Одлази, иди... убићу те сад!
(Вади нож)

ПУТНИК

(Са одлуком)
Е, уби, уби, ал' ти не дам, знај
Напити с' воде, ма ту наш'о крај!

ТИХОМИР

(Ван себе)

И не дам, велиш?

ПУТНИК

И не дам ти, да!

С поља се чује смех.

ТИХОМИР

Онда ћу силу против силе ја!

(Брзо)

Одлази, иди! Чујеш: један... два...

ПУТНИК

(Бурно)

Залуд мука сва!

Не дам ти воде, не дам, не дам ја!

ТИХОМИР

Кад не даш, – онда нек те носи враг!

У пак'о иди!

(Прободе га ножем)

ПУТНИК

(Падајући)

Мој животе драг!

Тек за те умрех... за те падох ја!

ТИХОМИР

(Весело)

Слободан извор! Ха, ха, ха, ха, ха!

С поља

Ха, ха, ха, ха, ха!

ТИХОМИР

(Живо)

Сад брзо бурну да утолим жеђ!

(Крши даске на бунару)
Ох, ал' ми гори срце, груди, све!

Пече ме! Дави!

(Баца даске)

Брзо воде те,

Да стишам ватру што сажеже груди!

Чује се жагор и сватовска песма како долази све ближе.

ТИХОМИР

(Осврће се)

Ох, Боже! Боже! Нигде један суд!

(Грмљавина)

Изгорех цео!

(Хвата се грчевито за грло)

Већ ме гуши ту!

Воде ми дајте... воде... воде... хеј!

(Чује се близу смех)

Тај весео смеј

Још већма груди моје раздире!

(Сагиба се над бунаром)

Где пуно воде! Хладна као лед!

А по њој доле плови лик ми блед!

Морам је пити... морам... одмах – сад!

ПУТНИК

(Тихо)

Душу ми мори страховити јад!

Судбина своју одржала реч...

Доцкан је... доцкан већ...

ТИХОМИР

(У лудилу)

Овде ћу само да утолим жеђ!

(Диже се на рукама о даске на бунару, и све се више сагиба над бунар)

Глава кључа ври!

И срце збори: овде воде пи!

Овде... овде... ха...

Грмљавина даске, на којима се држи, попусте; бунар се почне љуљати. Тихомир се са треском поломљених дасака сурва у бунар.

ПОЈАВА СЕДМА

Улазе Богумир, Марија и сватови.

ПРВИ СВАТ

(Смејући се)

Е, врашки Јоле, ко' перо си лак!

Прескочи ватру баш у један скок!

(Спази путника)

Ха, шта је ово?! Крви румен тѡк!

Ту лежи човек крвав, хладан, блед!

СВИ

(Ужаснути)

Дојиста мртав.

ПРВИ СВАТ

(Пипа га)

Хладан као лед!

БОГУМИР

Ово је зло!... С пута људи... хеј!

(Над њим)

Ко рину ножа бритка оштар ков

У твоје груди?

ПУТНИК

(Испрекидано)

Живот гледам нов!

Остав'те мене... тамо...

(Показује руком на бунар)

Скочи ... он...

СВИ

Ко?!

ПУТНИК

Тихомир... брзо... доцкан... већ!
Марија врисну и полети бунару.

БОГУМИР

(Као ван себе)
 Тихомир мртав! Брзо, брзо, ван.
 На светлост сунца, на божији дан!
Трче бунару. Сви се налазе око њега

ПОЈАВА ОСМА

Улази брзо Лепосава, бледа, с распуштеним власима

ЛЕПОСАВА

Ко врисну тако
(Звера)
 Где је војно мој?

БОГУМИР

(Очајно)
 Мртав је! Мртав!...

ЛЕПОСАВА

(Цикне)
 Ох, тешко мени, јадној, несрећној!
(Прилази брзо бунару)
 Та он је мртав, он је мртав већ!
(Покрије лице рукама)

ПУТНИК

(Малаксало)
 Судбина... своју ... одржала... реч!
(Издахне)

БОГУМИР

Ох, брзо, људи, на посао сви!
Дед' чакље... уже...

Марија поново врисне.

БОГУМИР

Умири се ти,
Бог тако хтеде...

МАРИЈА

(Бурно)
Шта је и тај Бог
Што с мојих груди узе сина мог!
Таквога Бога ја не шујем, не!

БОГУМИР

Не греси жено!
(Чује се јака грмљавина)
Силе свемоћне
Гневнога Бога шире своју власт!
(Севају муње)
У црну жалост претвори се част!

Сви стоје потресени. Марија клечи и држи склопљене руке на молитву. Лепосава наслонила главу на раме Богумиру, који по кад-кад брише сузе.

МАРИЈА

(Тихо)
Опрости, Боже, мрачан ми је ум!

ПРВИ СВАТ

Где туга влада, престаје разум!

БОГУМИР

Сватовске песме заменио јад,
Ох, појте, појте, нарицаљке сад!

Бурна музика Грми и сева Стражња се завеса подигне, и на једној цветној узбрдици виде се „Суђаје” у беломе руху, са зеленим венцима у рукама. Ниже њих на подножју лежи мртвачки сандук искићен цвећем и венцима

ХОР

Одлете ли наш соколе,
Где си сад?
За тобом нас срце боле,
Мори јад!...

МАРИЈА

О, јави се, јави сине,
Хранитељу мој!

БОГУМИР

Да нас тешка туга мине
Чуј нам тужан пој!

ХОР

О, јави се, јави нама,
Мили друже наш!

СУЂАЈЕ

Нема срца, нема плама,
Тек у тужним, у песама,
Друг ће живет' ваш!

Ову појаву осветљава румена светлост. Завеса лагано пада

КРАЈ

ПОГОВОР

Суђаје, драмолет у три чина с певањем и прологом, које је по народном веровању написао Љубомир Петровић, познатији као Љубинко, поред *Девојачке клетве*, слике из народног живота у три чина, истог писца, деценијама су плениле и одушевљавале широку позоришну публику и уврстиле се у ред најомиљенијих и најизвођенијих позоришних комада код нас.

Суђаје или *Суђенице* како је писало у поднаслову издања из 1892. жанровски припадају тзв. конадима с певањем, који су у ширем историјском оквиру одговарали облику „Singspiel“, који се јавио у Немачкој крајем XVII века и преко мађарског репертоара код нас у XIX веку имао великог утицаја на развој домаћег „комада из сеоског живота“ и наше глуме уопште. Тим правцем дошли су, како вели Милан Грол, и Фрајденрајхови *Граничари* и Округићева *Шокица* и Јенкова *Врачара* и Веселиновићев *Ђидо и Потера*, *Чучук Стана* Милорада Петровића, као и *Коштана* Боре Станковића.¹

1 Милан Грол. *Из позоришта предратне Србије*, СКЗ, Београд, 1952.

Љубомир-Љубинко Петровић (1851-1916, Београд), иако по занимању срески начелник, огледао се са различитим успехом на више страна: поред позоришних комада, писао је лирске и епске песме, као и приповетке, нарочито успешније с тематиком из криминалног живота, а истицао се и као карактерни и комични глумац у Народном позоришту у Београду и Српском народном позоришту у Новом Саду. Speвао је по нарудбини више песама за неке популарне комаде од којих су поједине „ушле у народ” и дуго се и радо певале.

Љубинкове *Суђаје* добиле су 1892. награду Матице Српске у Новом Саду уз врло повољан реферат др Јована Грчића, а дуго очекивана и најављивана сценска премијера била је у Народном позоришту у Београду 12. октобра 1894. у оквиру завршне свечане прославе 25-годишњег јубилеја националног театра.

Иако написана много раније (два чина штампана још 1888. у Новом Саду) сценско извођење је заправо зависило од музичке партитуре Јосифа Маринковића коме је то била прва појава овакве врсте на нашој позорници. Извештач *Вечерњих новости* пратио је припреме и пробе комада и неколико дана пред премијеру топло препоручивао публици да не изостане јер ће, уверен је, „Г. Маринковић тога вечера освојити нашу публику, да ће је испунити заносом и усхићењем својим божанственим мелодијама”.²

Режија овог праизвођења била је поверена Ђури Рајковићу, са осамнаест лица (шест мушких и дванаест

---

2 *Вечерње новости*, бр. 281, Београд, 11. X 1894, стр. 1.

женских), као и великим ансамблом – момци, девојке, сватови, гајдаши итд. Носиоци главних рола су били М. Стојковић (Богумир, трговац), М. Петровић (Тихомир, његов син), Р. Павловић (Турчин, путник), З. Тодосићка (Марија, Богумирова жена), В. Јурковић (Лепосава, Тихомирова заручница) итд.

И тада и касније позоришна критика мало се бавила литерарним вредностима комада и увек је далеко већу пажњу и похвале изрицала музици композитора Ј. Маринковића и њеним извођачима.

Кад је о самом драмолету реч, истицани су „једри стихови³ којима је добро приказана „језгра комада“ која је добра, како се мислило, због саме чињенице да је поникла из народа и да у народу живи. Народно веровање да виле, суђенице, суђаје, предказују детету судбину и „што оне сроче и доконају, то му се мора догодити, ма му се какве сметње пречиле,⁴“ Љубинко је обрадио у три слике – (I *Суђаје*, II *Опасна игра*, III *Судбина се испунила*), у којима износи судбину једног српског сељачета, од колевке до смрти му, која је потврдила вилинско пророчанство.

Наредних година, и поред огромног успеха код публике, основна замерка упућена писцу усмерена је управо на мотив дела и замисао да једну народну предрасуду и празноверицу брани и „веровање у њу одржава.“⁵

3 *Вечерње новости*, бр. 283. 13. X 1894.

4 *Браник*, бр. 262, 11. XI 1904.

5 *Позориште*, бр. 19, 18. XI 1904.

„Та прогрес иште, да човек, што више може, сам својој срећи ковач буде, да сам себи ствара 'судбину', а не да чека и да допушта да се догађа оно 'што је морало бити' ... Откуд Турчин да се бори против судбине, кад је баш фатализам много допринео снажењу и ширењу мухамеданства.”⁶

После прве премијере представа *Суђаја* имала је завидан број извођења током 1894. и 1895, али негде априла исте године догодило се да су се прве Маринковићеве партитуре „биле загубиле” или их је „нека зловна рука смакла”⁷ из позоришне архиве, а „(исплеле су се чак легенде да су је неки завидљивци бацили у Дунав).”⁸

Међутим, приликом посете црногорског кнеза Николе Београду 1896. управа позоришта је замолила Ј. Маринковића да реконструише музику *Суђаја*, а тој молби су се придружили и Зорка Тодосић и Раја Павловић, протагонисти комада. Маринковић је направио прави подвиг и за недељу дана поново компоновао I и III чин (који су тада и изведени – 15. јуна – јер су могли опстати и без II чина), док су из II чина остали само поједини фрагменти. (У истом облику *Суђаје* су изведене последњи пут на великој сцени Народног позоришта приликом прославе четрдесетогодишњице глумачког рада Раје Павловића 1923. коме је улога

6 Исто.

7 *Мали журнал*, бр. 167, 1896.

8 Властимир Перичић. *Јосиф Маринковић, живот и дела*, САНУ, Београд, 1967.

путника Турчина била једна од најзапаженијих у дугогодишњој певачкој и глумачкој каријери).

Ове невоље са партитуром само су још више допринеле основном недостатку дела, заправо главном сметњом при сценском извођењу, а то је дужина комада. Драмолет је, наиме, био сувише кратак за целовито вечерње извођење, па је публика, а то је била углавном она изузетна недељна и празнична публика која је одвојила више свог слободног времена за театар и тражила више забаве, била на извештан начин ускраћена. Тако су *Суђаје* понекад давале фрагментарно у оквиру неких свечанијих прилика или у част виђених гостију, или заједно са фрагментима из *Ђида*, *Београд некад и сад* Ј. Ст. Поповића и других сличних комада, али су позоришне управе строго водиле рачуна да то не буде, на пример, *Кнез Иво од Семберије*, који би иначе био згодан и компатибилан због свог трајања „да му није тако жалостан свршетак, који би још већма растужио нашу доста благодарну публику.”⁹

Вероватно под утицајем критике, да би удовољио захтевима публике и позоришне управе, а и сам свестан ових недостатака, писац се латио пера и написао још један уметнути чин за који је предвидео шест композиција. Овај чин је назвао *Заручење*, а на Љубинковом оригиналном рукопису који се чува у Музеју позоришне уметности Србије остао је и аутентичан запис, односно ауторово објашњење:

---

9 Види нап. бр. 5.

„СУЂАЈЕ

Драмолет у четири чина с певањем, по народном веровању написао Љубинко, музика од Ј. Маринковића и Ст. Биничког.

Први чин са прологом остаје као што је. Ово је сада *други чин – нов*. Други чин – стари – сад је трећи, а трећи четврти. Дакле, чинови сада долазе овим редом:

I чин – 'Суђенице'

II – 'Заручење' (нов чин)

III – 'Опасна игра'

IV – 'Судбина се испунила'

Према овоме, кад се буду песме и за овај чин компоновале, комад ће бити довољан за једно вече, јер ће обухватати време од 2 1/2 до три сахата."

Није познато да су *Суђаје* извођене у овако проширеној форми од четири чина и утолико је драгоценије упознавање данашње читалачке публике и позоршних посленика уопште, не само са до сада непознатим другим чином, већ и са овим, на жалост, забрављеним Љубинковим делом.

Олга МАРКОВИЋ

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1/2-2

ЉУБИНКО

Суђаје (Суђенице) : драмолет у четири чина с певањем и прологом / Љубинко ; [приређивач Олга Марковић]. - Београд : Музеј позоришне уметности Србије, 2000 (Београд : Србоштампа). - 97 стр. : 15 см. - (Библиотека Драмска баштина : коло 7. књ. 3)

Право име аутора: Љубомир Петровић. - Тираж 500. -
Стр. 91-96 : Поговор / Олга Марковић.

ИД=84740620

Библиотека
ДРАМСКА БАШТИНА

СЕДМО КОЛО

Књига 1

Милош Перовић
КРАЉ СТЕВАН ТОМАШЕВИЋ

Књига 2

Љубинко
ДЕВОЈАЧКА КЛЕТВА

Књига 3

Љубинко
СУЂАЈЕ (СУЂЕНИЦЕ)

Књига 4

Манојло Ђорђевић Призренац
ЉУБАВ И СУЈЕТА ИЛИ ОТРОВНИЦА

Књига 5

Милутин Чекић
У СВОМЕ ДОМУ